

ELÄMÄKERRALLISIA TIETOJA

(1921—1923)

1921

- Tammikuun 1—2.** J. V. Stalin johtaa VSFNT:n turkkilais-tataari-laisten kansojen kommunistien neuvottelukousta; pitää neuvottelukokouksen avauspuheen ja alustuksen organisatiokysymyksestä.
- Tammikuun 5.** J. V. Stalin kirjoitti artikkelin „Erimielisyytemme“, joka julkaistiin „Pravda“ lehden numerossa 12, tammikuun 19 p:nä 1921.
- Tammikuun 14.** J. V. Stalin tekee Meriväen ensimmäisen rannikko-osaston teatterissa (Pietari) alustuksen päivän tilanteesta.
- Tammikuun 17.** J. V. Stalin pitää VKP(b):n Moskovan komitean laajennetussa istunnossa puheen ammattiliittojen merkityksestä tuotannossa puolustaen leniniläistä „10 ohjelmaa“ Trotskin ja Buharinin teesejä vastaan.
- Tammikuun 18.** J. V. Stalin pitää VKP(b):n Moskovan komitean laajennetussa istunnossa puheen armeijan miliisijärjestelmään siirtämistä vastaan ja puolustaa ehdotusta vakinaisen armeijan voimistamisesta ja lujittamisesta.
- Tammikuun 19.** J. V. Stalin on puheenjohtajana Kansallisuusasiain kansankomissariaatin Kansallisuuksien

- Neuvoston istunnossa ja hänet valitaan valiokuntaan, jonka tehtävänä oli laatia asetustuonnos Kansallisuuksien Neuvostosta.
- Helmikuun 5.** VKP(b):n Keskuskomitean Politbyroon istunnossa käsiteltiin J. V. Stalinin teesit „Puolueen lähimmistä tehtävistä kansallisuuskysymyksen alalla“; teesien lopullista toimittamista varten valittiin V. I. Leninin ja J. V. Stalinin johtama valiokunta.
- Helmikuun 7.** J. V. Stalin ja V. I. Lenin toimittavat yhdessä valiokunnan muiden jäsenten kanssa teesit kansallisuuskysymyksestä VKP(b):n X edustajakokousta varten.
- Helmikuun 10.** „Pravda“ lehden 29. numerossa julkaistiin J. V. Stalinin teesit „Puolueen lähimmistä tehtävistä kansallisuuskysymyksen alalla“.
- Helmikuun 12.** J. V. Stalin keskustelee Dagestanin ASNT:n edustajain kanssa.
- Helmikuun 15.** J. V. Stalin ilmoittaa G. K. Ordzhonikidzelle Bakuun sähkösanomalla VKP(b):n Keskuskomitean toimintaohjeen XI armeijan Vallankumoukselliselle Sotaneuvostolle ja pyytää tiedoittamaan hänelle joka päivä tapaustenkulusta Kaukasiassa.
- Helmikuun 16.** J. V. Stalin tiedustelee G. K. Ordzhonikidzelta asiaintilaa Gruusiassa, Armeniassa ja Azerbaidzhanissa.
- Helmikuun 28.** J. V. Stalin kirjoittaa V. I. Leninille kirjeen Batumin puolustamisen välttämättömyydestä turkkilaisia vastaan.
- Maaliskuun 8.** J. V. Stalin lähettää lennätinsanomana Gruusian kommunisteille V. I. Leninin tervehdyksen ja toimintaohjeet.

- Maaliskuun 5.** J. V. Stalin tekee Kansallisuusasiain kansankomissariaatin Kansallisuuksien Neuvoston istunnossa selostuksen Kansallisuuksien Neuvostosta asetusta laatineen valiokunnan työn tuloksista.
- Maaliskuun 8—16.** J. V. Stalin osallistuu VKP(b):n X edustajakokoukseen.
- Maaliskuun 8.** VKP(b):n X edustajakokous valitsee J. V. Stalinin edustajakokouksen puhemiehistöön.
- Maaliskuun 9.** J. V. Stalin osallistuu Neuvostohallituksen neuvotteluihin Turkin valtuuskunnan kanssa.
- Maaliskuun 10.** J. V. Stalin tekee VKP(b):n X edustajakokouksessa alustuksen „Puolueen lähimmistä tehtävistä kansallisuuskysymyksen alalla“.
- Maaliskuun 13.** V. I. Lenin kirjoittaa J. V. Stalinille kirjeen VKP(b):n X edustajakokouksen edustajain lähettämisestä kukistamaan Kronstadtin kapinaa.
- Maaliskuun 14.** VKP(b):n X edustajakokous valitsee J. V. Stalinin VKP(b):n Keskuskomitean jäseneksi.
- Maaliskuun 15.** J. V. Stalin tiedoittaa VKP(b):n X edustajakokoukselle kansallisuuskysymyksestä päätöslauselmaa laativan valiokunnan työstä.
- Maaliskuun 16.** VKP(b):n Keskuskomitean täysistunto valitsi J. V. Stalinin puolueen Keskuskomitean Polityroon ja Orgbyroon jäseneksi.
- Maaliskuu.** J. V. Stalin kirjoittaa V. I. Leninille kirjeen Venäjän sähköistämissuunnitelmasta.
- Huhtikuun 16.** J. V. Stalin lähettää V. I. Leninille huomautuksensa Polttoaineasiain Päähallintoa koskevasta asetuseronnoksesta.
- Huhtikuun 19.** J. V. Stalin osallistuu Kansankomissaarien Neuvoston istuntoon; hänet valitaan valiokun-

- taan, joka laati päätösluonnoksen Azerbaidžanin naftakomitean toimivallan laajentamisesta.
- Huhtikuun 22.** J. V. Stalin lähettää Yleisvenäläisen Toimeenpanevan Keskuskomitean Puhemiehistöön Kansallisuusasiain kansankomissariaatin luonnoksen tekstin Komin autonomisen alueen muodostamisesta.
- Huhtikuun 25.** J. V. Stalin tiedoittaa Kansallisuusasiain kansankomissariaatin Kansallisuuksien Neuvoston istunnossa korjauksista, joita Yleisvenäläisen Toimeenpanevan Keskuskomitean Puhemiehistö oli tehnyt „Asetukseen Kansallisuuksien Neuvostosta“, ja käyttää puheenvuoron Komin autonomisen alueen muodostamisesta.
- Toukokuun 2.** J. V. Stalin kirjoitti artikkelin „Kansallisuuskysymyksen asettamisesta“, joka julkaistiin „Pravda“ lehden 98. numerossa, toukokuun 8 pnä 1921.
- Toukokuun 5.** J. V. Stalin selostaa Kansallisuusasiain kansankomissariaatin kollegion istunnossa asetusluonnosta, jonka mukaan kaikkien kansankomissariaattien on esitettävä eri kansallisuuksia koskevat lakiluonnokset ja päätökset Kansallisuusasiain kansankomissariaatille lausunnon antamista varten.
- Toukokuun 10.** J. V. Stalin puhuu Kansankomissaarien Neuvoston istunnossa työläis-talonpoikaisinspektiosta paikkakunnilla.
- Toukokuun 16.** J. V. Stalin on puheenjohtajana Kansallisuusasiain kansankomissariaatin kollegion istunnossa. Kollegio teki päätöksen työtätekevien jakuttien edustajakokouksen koollekutsumisesta käsittelemään kysymystä Jakutian autonomisen alueen muodostamisesta.

- Toukokuun 16—25.** J. V. Stalin osallistuu VKP(b):n Keskuskomitean toimikunnan työhön, jonka tehtävänä oli Ammattiliittojen IV Yleisvenäläisen edustajakokouksen valmisteleminen ja järjestäminen.
- Toukokuun 18.** J. V. Stalin pitää VKP(b):n Keskuskomitean toimeksiannosta Ammattiliittojen IV Yleisvenäläisen edustajakokouksen kommunistiryhmän istunnossa puheen päätöslauselmaluonnosta vastaan, jonka anarko-syndikalistinen ryhmä oli esittänyt Ammattiliittojen Yleisvenäläisen Keskusneuvoston puhemiehistön edustajakokouksessa tekemän toimintaselostuksen johdosta.
- Toukokuun 19.** J. V. Stalin osallistuu sen komission työhön, jonka VKP(b):n Keskuskomitean täysistunto asetti tutkimaan Tomskin puoluevastaista käyttäytymistä Ammattiliittojen IV Yleisvenäläisessä edustajakokouksessa.
- Toukokuun loppu.** J. V. Stalin matkustaa Naltshikin kaupunkiin hoitamaan terveyttään.
- Kesäkuun 12.** J. V. Stalin lähettää tervehdyksen Kabardian piirikunnan Neuvostojen IV edustajakokoukselle.
- Kesäkuun 17.** J. V. Stalin lähettää tervehdyssähkösanoman vuoristolaisnaisten I edustajakokoukselle.
- Kesäkuun loppu.** J. V. Stalin matkustaa Naltshikista Tiflisiin osallistuakseen VKP(b):n Keskuskomitean Kaukaasian byroon täysistuntoon.
- Heinäkuun 2—7.** J. V. Stalin osallistuu VKP(b):n Keskuskomitean Kaukaasian byroon täysistunnon työhön.
- Heinäkuun 4.** V. I. Lenin tiedustelee lennättimitse G. K. Ordzhonikidzelta, miksi J. V. Stalinin lepo keskeytettiin, ja pyytää lähettämään lääkärien lausunnon J. V. Stalinin terveydentilasta.

- Heinäkuun 6.** J. V. Stalin tekee Tiflisiin puoluejärjestön yleisessä kokouksessa selostuksen „Kommunismmin päiväjärjestyksessä olevista tehtävistä Gruusiassa ja Taka-Kaukaasiassa“. Selostus julkaistiin „Pravda Gruzii“ lehden 108. numerossa, heinäkuun 13 p:nä 1921.
- Heinäkuun 7, 8, 14.** J. V. Stalin osallistuu Gruusian KP(b):n Keskuskomitean täysistuntoon. J. V. Stalinin ehdotuksesta täysistunto käsitteli kysymyksen Gruusian kommunistisen puolueen politiikasta kansantalouden kuntoonpalauttamisessa ja Neuvostovalan lujittamisessa.
- Heinäkuun 25.** V. I. Lenin tiedustelee G. K. Ordzhonikidzelta, moneksiko päiväksi J. V. Stalinin lepo on keskeytetty, ja pyytää tiedoittamaan J. V. Stalinia hoitavan lääkärin nimen ja osoitteen.
- Elokuun 8.** J. V. Stalin matkustaa Naltshikista Moskovaan.
- Elokuun 18.** V. I. Lenin antaa Valtion suunnittelukomitealle määräyksen auttaa J. V. Stalinia kaikkeen taloudelliseen, erikoisesti kultateollisuutta ja Bakun naftateollisuutta koskevaan aineistoon tutustumisessa.
- Elokuun 22.** VKP(b):n Keskuskomitea antaa J. V. Stalinin tehtäväksi puolueen Keskuskomitean agitatio- ja propagandaosaston toiminnan yleisen johtamisen.
- Elokuun 28.** „Pravda“ lehden 190. numerossa julkaistiin J. V. Stalinin artikkeli „Puolue ennen vallan valtaamista ja sen jälkeen“.
- Syyskuun 6—8.** J. V. Stalin osallistuu VKP(b):n Keskuskomitean valiokuntaan, joka käsitteli rautatieliikenteen keskuskoneiston työn parantamisen kysymyksiä.

- Syyskuun 22.** J. V. Stalin valitaan Yleisvenäläisen Toimeenpanevan Keskuskomitean Puhemiehistön istunnossa valiokuntaan, joka käsitteli maan jakamista vuoristolaisväestön (tshetshenien) ja kasakoiden kesken.
- Syyskuun 27.** J. V. Stalin saa V. I. Leninin kirjeen „Työläis-talonpoikaisinspektion tehtävistä, niiden ymmärtämisestä ja niiden täyttämisestä“ ja kirjoittaa V. I. Leninille „Vastauksen inspektiosta“.
- Marraskuun 3.** J. V. Stalin valittiin Yleisvenäläisen Toimeenpanevan Keskuskomitean Puhemiehistön istunnossa Neuvostojen IX Yleisvenäläistä edustajakokousta valmistelemaan toimikuntaan.
- Marraskuun 5.** „Zhizn Natsionalnostei“ („Kansallisuuksien Elämä“) lehden № 24 (122) julkaistiin J. V. Stalinin artikkeli „Lokakuun vallankumous ja venäläisten kommunistien kansallisuuspolitiikka“.
- Marraskuun 13.** J. V. Stalin pitää puolueen Krasnaja Presnjan piirikomitean klubilla luennon „Kommunistien poliittisesta strategiasta ja taktiikasta sekä uudesta talouspolitiikasta“.
- Marraskuun 17.** J. V. Stalin osallistuu Yleisvenäläisen Toimeenpanevan Keskuskomitean Puhemiehistön istuntoon, jossa käsiteltiin kysymystä kollektiivisista maatalouskommuuneista, -artteleista ja yhteisen maanmuokkaamisen osuuskunnista.
- Marraskuun 18.** Puolueen Keskuskomitea vahvisti J. V. Stalinin VKP(b):n Keskuskomitean aikakauslehden „Vestnik agitatsii i propagandy“ („Agitatio- ja propagandasanomat“) yhdeksi toimittajaksi.
- Marraskuun 28.** J. V. Stalin saa V. I. Leniniltä ehdotusluonnoksen Taka-Kaukaasian tasavaltojen federation muodostamisesta ja kirjoittaa huomautuksensa ja korjausehdotuksensa luonnokseen. V. I. Lenin hyväksyy J. V. Stalinin korjausehdotuksen.

- Marraskuun 29.** VKP(b):n Keskuskomitean Politbyroo hyväksyy V. I. Leninin ja J. V. Stalinin esittämän päätöslauselman Taka-Kaukaasian tasavaltojen federaatiosta.
- Joulukuun 18.** „Pravda“ lehden 286. numerossa julkaistiin J. V. Stalinin artikkeli „Tulevaisuuden näköalat“.
- Joulukuun 20.** J. V. Stalin allekirjoittaa yhdessä Kansankomissaarien Neuvoston muiden jäsenten kanssa Kansankomissaarien Neuvoston päätöksen luonnoksen VSFNT:n sähköistämisuunnitelmasta.
- Joulukuun 23.** Neuvostojen IX Yleisvenäläinen edustajakokous valitsee J. V. Stalinin puhemieshistöön.
- Joulukuun 28.** Neuvostojen IX Yleisvenäläinen edustajakokous valitsee J. V. Stalinin Yleisvenäläisen Toimeenpanevan Keskuskomitean jäseneksi.
- Joulukuun 29.** Yleisvenäläisen Toimeenpanevan Keskuskomitean IX kokoonpanon ensimmäinen sessia valitsee J. V. Stalinin Yleisvenäläisen Toimeenpanevan Keskuskomitean Puhemieshistön jäseneksi ja vahvistaa hänet kansallisuusasiain kansankomissaariksi ja työläis-talonpoikaisinspektion kansankomissaariksi.
- Joulukuun.** J. V. Stalin osallistuu VKP(b):n Keskuskomitean maaseututyön valiokunnan työhön.

1922

- Tammikuun 9.** J. V. Stalin on puheenjohtajana Kansallisuusasiain kansankomissariaatin kollegion istunnossa ja pitää puheen Karatshaiji-Tsherkessien alueen muodostamisen kysymyksestä.

- Tammikuun 14.** J. V. Stalin lähettää V. M. Molotoville Turkestanin kommunistiselle puolueelle osoitetun VKP(b):n Keskuskomitean kiertokirjeen luonnoksen.
- Tammikuun 16.** J. V. Stalin puhuu VKP(b):n Keskuskomitean Politbyroon istunnossa tehden ehdotuksen riippumattomien tasavaltojen toimeenpanevien keskuskomiteoiden puheenjohtajain konferenssin koollekutsumisesta käsittelemään kysymystä yhtenäisestä edustuksesta Genuan konferenssissa.
- Tammikuun 21.** J. V. Stalin on puheenjohtajana Työläis-talonpoikaisinspektion kansankomissariaatin kollegion istunnossa ja pitää puheen vuoden 1922 budjetin tarkistamisesta.
- Tammikuun 27.** J. V. Stalin osallistuu Yleisvenäläisen Toimeenpanevan Keskuskomitean IX kokoonpanon toiseen ylimääräiseen istuntoon, jossa käsiteltiin kysymystä valtuuskunnan lähettämisestä Genuan konferenssiin.
- Tammikuun 28.** J. V. Stalin puhuu „Vanhojen bolshevikkien yhdistyksen“ perustavassa istunnossa yhdistyksen säännöistä.
- J. V. Stalin on puheenjohtajana Työläis-talonpoikaisinspektion kansankomissariaatin kollegion istunnossa ja puhuu ohjeiden laatimisesta asetukseen TTI:n kansankomissariaatin aluevaltuutetuista.
- Helmikuun 14.** J. V. Stalin ja A. D. Tsjurupa ottavat vastaan professorien, teknillisten korkeakoulujen edustajain ryhmän.
- Helmikuun 22.** J. V. Stalin kirjoittaa gruusialaisille kommunisteille käytännöllisten toimenpiteiden toteuttamisen välttämättömyydestä niiden ohjeiden

- täyttämiseksi, joita V. I. Lenin oli antanut Gruusian Punaisen Armeijan lujittamisesta.
- Helmikuun 28.** J. V. Stalin saa V. I. Leniniltä kirjeen, joka koski luonnoksen valmistelemista TTI:n kansankomissariaatissa työläis-talonpoikaisinspektion kontrollista yksityisten yhtiöiden ja tuotantolaitosten suhteen.
- Maaliskuun 21.** J. V. Stalin saa V. I. Leniniltä kirjeen Työläis-talonpoikaisinspektion kansankomissariaatin työntekijäin käyttämisestä Kansankomissaarien Neuvoston koneiston apuna päätösten toimeenpanon tarkastuksen alalla.
- Maaliskuun 27—huhtikuun 2.** J. V. Stalin osallistuu VKP(b):n XI edustajakokoukseen.
- Maaliskuun 27.** VKP(b):n XI edustajakokous valitsee J. V. Stalinin edustajakokouksen puhemiehistöön.
- Maaliskuun 28.** J. V. Stalin valittiin VKP(b):n XI edustajakokouksessa kahdenkymmenen kahden (entinen „työläisopposition“ ryhmä) asiaa käsittelevään komissioon.
- Maaliskuun 29—30.** J. V. Stalin osallistuu VKP(b):n XI edustajakokouksen komission työhön, joka käsittelee kahdenkymmenen kahden (entinen „työläisopposition“ ryhmä) asiaa.
- Maaliskuun 31.** VKP(b):n XI edustajakokous valitsee J. V. Stalinin sen valiokunnan jäseneksi, jonka tehtävänä oli puolueen finanssipolitiikkaa koskevan päätöslauselman lopullinen toimittaminen.
- Huhtikuun 2.** VKP(b):n XI edustajakokous valitsee J. V. Stalinin puolueen Keskuskomitean jäseneksi.

- Huhtikuun 3.** V. I. Leninin ehdotuksesta VKP(b):n Keskuskomitean täysistunto valitsee J. V. Stalinin puolueen Keskuskomitean pääsihteeriksi.
- Huhtikuun 28.** J. V. Stalin kirjoittaa V. I. Leninille kirjeen talonpoikain siemenvarustelun järjestyksen muuttamisesta.
- Toukokuun 4.** J. V. Stalin kirjoitti artikkelin „Pravdan“ kymmenvuotispäiväksi (Muistelmia), joka julkaistiin „Pravda“ lehden 98. numerossa, toukokuun 5 pnä 1922.
- Toukokuun 5.** „Pravda“ lehden 98. numerossa julkaistiin J. V. Stalinin tervehdys „Pravdalle“ sen kymmenvuotisjuhlan johdosta.
- Toukokuun 12—17.** J. V. Stalin osallistuu VKP(b):n Keskuskomitean valiokuntaan, joka laati asetusta Ukrainan SNT:n ja VSFNT:n keskuselinten keskinäis-suhteista.
- Toukokuun 19.** „Pravda“ lehden 110. numerossa julkaistiin J. V. Stalinin allekirjoittama VKP(b):n Keskuskomitean kirje Kominternin Toimeenpanevalle Komitealle yhteisrintamataktiikasta.
- Kesäkuun 7.** J. V. Stalin osallistuu Kominternin Toimeenpanevan Keskuskomitean II laajennetun täysistunnon istuntoon.
- Kesäkuun 15.** Aikakauslehden „Zhizn Natsionalnosta“ 12. (147.) numerossa julkaistiin J. V. Stalinin allekirjoittama VKP(b):n Keskuskomitean kirje Kirgiisian tasavallan kommunisteille.
- Heinäkuun 9.** „Pravda“ lehden 151. numerossa julkaistiin J. V. Stalinin allekirjoittama VKP(b):n Keskuskomitean kirje kaikille läänikomiteoille, aluekomiteoille, Keskuskomitean kansallisille ja aluebyroille elintarvikeverokamppailun läpiviemisestä.

- Heinäkuun 13.** J. V. Stalin käy V. I. Leninin luona Gorkissa.
- Heinäkuun 14.** J. V. Stalin sähköttää G. K. Ordzhonikidzelle V. I. Leninin terveydentilasta.
- Elokuun 3.** J. V. Stalin on puheenjohtajana VKP(b):n Keskuskomitean täysistunnon organisatiovaliokunnan istunnossa, joka hoiti puolueen XII konferenssiin liittyviä asioita.
- Elokuun 4—7.** J. V. Stalin osallistuu VKP(b):n XII Yleisvenäläiseen konferenssiin.
- Elokuun 4.** VKP(b):n XII konferenssi valitsee J. V. Stalinin puhemiehistöön.
- Elokuun 5.** V. I. Lenin kutsuu J. V. Stalinin Gorkiin ja pyytää häntä tervehtimään puolueen XII Yleisvenäläistä konferenssia. Iltaistunnossa J. V. Stalin lausuu konferenssille V. I. Leninin tervehdyksen.
- Elokuun 11.** Puolueen Keskuskomitea muodostaa J. V. Stalinin johtaman valiokunnan valmistelemaan VKP(b):n Keskuskomitean täysistunnolle kysymystä VSFNT:n, Ukrainan SNT:n, Bielo-Venäjän SNT:n ja Taka-Kaukaasian federation keskinäis-suhteista.
- Syyskuun 15.** J. V. Stalin kirjoittaa huomioita käynneistään V. I. Leninin luona Gorkissa.
- Syyskuun 23—24.** J. V. Stalin osallistuu VKP(b):n Keskuskomitean valiokunnan työhön, joka käsitteli VSFNT:n, Ukrainan SNT:n, Bielo-Venäjän SNT:n ja Taka-Kaukaasian federation keskinäis-suhteita koskevaa kysymystä.
- Syyskuun 27.** J. V. Stalin keskustelee V. I. Leninin kanssa neuvostotasavaltojen yhdeksi liittovaltioksi yhdistämisen kysymyksestä.

- Lokakuun 6.** J. V. Stalin pitää VKP(b):n Keskuskomitean täysistunnossa alustuksen VSFNT:n, Ukrainan SNT:n, Bielo-Venäjän SNT:n ja Taka-Kaukaasian federation keskinäissuhteista. Neuvostotasavaltojen yhdeksi liittovaltioksi yhdistämisen valmistelutyön johtamista varten täysistunto asetti valiokunnan, jonka johtoon tuli J.V.Stalin.
- Lokakuun 16.** J. V. Stalin tiedoittaa Gruusian kommunistisen puolueen Keskuskomitealle VKP(b):n Keskuskomitean täysistunnon päätöksen Taka-Kaukaasian federation säilyttämisestä ja sen yhdistämisestä VSFNT:n sekä Ukrainan ja Bielo-Venäjän tasavallan kanssa Sosialististen Neuvostotasavaltojen Liitoksi.
- Lokakuun 30.** Puolueen Keskuskomitea vahvistaa J. V. Stalinin edustajaksi Kominternin IV kongressiin.
- Marraskuun 5.** „Petrogradskaja Pravda“ lehden 251. numerossa julkaistiin J. V. Stalinin tervehdys Pietarille Lokakuun vallankumouksen viisivuotispäivän johdosta.
- Marraskuun 18.** „Pravda“ lehden 261. numerossa julkaistiin J. V. Stalinin „Pravda“ lehden kirjeenvaihtajalle antama haastattelu riippumattomien kansallisten tasavaltojen yhdistämistä koskevasta kysymyksestä.
- Marraskuun 21—28.** VKP(b):n Keskuskomitean täysistunnon valiokunta laatii J. V. Stalinin johdolla „Sosialististen Neuvostotasavaltojen Liiton Perustuslain peruskohdat“.
- Marraskuun 30.** J. V. Stalin tekee VKP(b):n Keskuskomitean Politbyroon istunnossa alustuksen Tasavaltojen Liitosta. Politbyroo hyväksyi J. V. Stalinin alustuksen pohjalla „Sosialististen Neuvostotasavaltojen Liiton Perustuslain peruskohdat“.

- Joulukuun 5.** VKP(b):n Keskuskomitean täysistunnon valiokunnassa J. V. Stalin valitaan Tasavaltojen Liiton Perustuslain ja Julistuksen sanamuodon laatimisen alavaliokuntaan.
- Joulukuun 5 ja 16 päivän välinen aika.** J. V. Stalin kirjoittaa luonnoksen: „Julistus Sosialististen Neuvostotasavaltojen Liiton muodostamisesta“.
- Joulukuun 16.** J. V. Stalinin puheenjohtolla toimiva VKP(b):n Keskuskomitean täysistunnon valiokunta hyväksyy luonnoksen: Sopimus Sosialististen Neuvostotasavaltojen Liiton muodostamisesta sekä J. V. Stalinin esittämän Julistuksen luonnoksen.
- Joulukuun 18.** J. V. Stalin tekee VKP(b):n Keskuskomitean täysistunnossa alustuksen neuvostotasavaltojen välisen Liittosopimuksen luonnoksesta. Täysistunto nimittää toimikunnan, jonka johtoon tuli J. V. Stalin, valmistelemaan Sosialististen Neuvostotasavaltojen Liiton Neuvostojen I edustajakokousta.
- Joulukuun 20.** J. V. Stalin johtaa Neuvostojen I Yleisliittolaista edustajakokousta valmistelevan toimikunnan istuntoa.
- Joulukuun 23—27.** J. V. Stalin osallistuu Neuvostojen X Yleisvenäläiseen edustajakokoukseen.
- Joulukuun 23.** Neuvostojen X Yleisvenäläinen edustajakokous valitsee J. V. Stalinin puhemiehistöön.
- Joulukuun 26.** J. V. Stalin tekee Neuvostojen X Yleisvenäläisessä edustajakokouksessa alustuksen neuvostotasavaltojen yhdistämisestä.
- J. V. Stalin puhuu Neuvostojen X Yleisvenäläisen edustajakokouksen kommunistiryhmän istunnossa Sosialististen Neuvostotasavaltojen Liittoa koskevasta kysymyksestä.

- Joulukuun 27.** Neuvostojen X Yleisvenäläinen edustajakokous valitsee J. V. Stalinin Yleisvenäläisen Toimeenpanevan Keskuskomitean jäseneksi ja VSFNT:n edustajaksi Neuvostojen I Yleisliittolaiseen edustajakokoukseen.
- Joulukuun 28.** Yleisvenäläisen Toimeenpanevan Keskuskomitean X kokoonpanon ensimmäinen sessia valitsee J. V. Stalinin Yleisvenäläisen Toimeenpanevan Keskuskomitean Puhemiehistön jäseneksi ja vahvistaa hänet kansallisuusasiain kansankomissaariksi.
- Joulukuun 29.** J. V. Stalin tekee VSFNT:n, Ukrainan SNT:n, Taka-Kaukaasian SFNT:n ja Bielo-Venäjän SNT:n täysivaltaisten valtuuskuntain konferenssissa ilmoituksen Neuvostojen I Yleisliittolaisen edustajakokouksen työjärjestyksestä. Konferenssi antaa J. V. Stalinin toimeksi tehdä edustajakokouksessa alustuksen Sosialististen Neuvostotasavaltojen Liiton muodostamisesta.
- Joulukuun 30.** Sosialististen Neuvostotasavaltojen Liiton Neuvostojen I edustajakokous valitsee J. V. Stalinin edustajakokouksen puhemiehistöön.
- J. V. Stalin tekee Sosialististen Neuvostotasavaltojen Liiton Neuvostojen I edustajakokouksessa alustuksen Sosialististen Neuvostotasavaltojen Liiton muodostamisesta. Edustajakokous valitsee J. V. Stalinin Neuvostoliiton Toimeenpanevan Keskuskomitean jäseneksi.
- J. V. Stalin pitää puheen Neuvostoliiton Toimeenpanevan Keskuskomitean I kokoonpanon ensimmäisen sessian istunnossa, ja hänet valitaan Toimeenpanevan Keskuskomitean Puhemiehistön jäseneksi.
- Joulukuun 31.** „Izvestija“ lehden 1. numerossa julkaistiin J. V. Stalinin onnentoivotukset vuodeksi 1923.

1923

- Tammikuun 2.** J. V. Stalin osallistuu Kansallisuusasiain kansankomissariaatin valiokunnan istuntoon, joka käsitteli Burjat-Mongolian ASNT:n muodostamisen kysymystä.
- Tammikuun 10.** Neuvostoliiton Toimeenpanevan Keskuskomitean Puhemiehistö valitsee J. V. Stalinin Neuvostoliiton kansankomissariaattien rakenneluonnosta laativaan valiokuntaan.
- Tammikuun 23.** J. V. Stalin pitää J. M. Sverdlovin nimelle omistetussa Kommunistisessa yliopistossa luennon „Puolueen strategiasta ja taktiikasta“.
- Helmikuun 4.** J. V. Stalin esittää VKP(b):n Keskuskomitean Politbyroossa ehdotuksen toisen kamarin, Neuvostoliiton kaikkien kansojen etuja edustavan elimen, muodostamisesta Neuvostoliiton Toimeenpanevan Keskuskomitean yhteyteen.
- Helmikuun 21—24.** J. V. Stalin osallistuu VKP(b):n Keskuskomitean täysistuntoon.
- Helmikuun 21.** VKP(b):n Keskuskomitean täysistunto käsitteli J. V. Stalinin puolueen XII edustajakokoukselle kansallisuuskysymyksestä kirjoittamien teesien luonnoksen. Teesien lopullista toimittamista varten muodostettiin valiokunta, jonka johtoon tuli J. V. Stalin.
- VKP(b):n Keskuskomitean täysistunto valitsee J. V. Stalinin valiokuntaan, jonka tehtävänä oli muovata lopulliseen muotoon VKP(b):n Keskuskomitean teesit puolueen XII edustajakokoukselle organisatiokysymyksestä.
- Helmikuun 24.** VKP(b):n Keskuskomitean täysistunto vahvistaa J. V. Stalinin puheenjohdolla toimivan valiokunnan johtamaan Neuvostoliiton Perustuslain laatimista.

- Maaliskuun 11–12.** VKP(b):n Keskuskomitean Politbyroon toimeksiannosta J. V. Stalin sähköttää V. I. Leninin terveydentilasta kaikille läänikomiteoille, aluekomiteoille, kansallisten kommunististen puolueiden keskuskomiteoille ja Keskuskomitean jäsenille.
- Maaliskuun 14.** „Pravda“ lehden 56. numerossa, joka oli omistettu VKP(b):n 25-vuotispäivälle, julkaistiin J. V. Stalinin artikkeli „Venäläisten kommunistien strategian ja taktiikan kysymykseen“.
- Maaliskuun 22.** J. V. Stalin esittää VKP(b):n Keskuskomitean Politbyroon istunnossa puolueen XII edustajakokoukselle laaditut teesit kansallisuuskysymyksestä. Politbyroo päättää julkaista teesit VKP(b):n Keskuskomitean hyväksyminä.
- Maaliskuun 24.** „Pravda“ lehden 65. numerossa julkaistiin J. V. Stalinin teesit „Kansalliset seikat puolue ja valtiorakennustyössä“.
- Huhtikuun 3.** Moskovan läänin X puoluekonferenssi valitsee J. V. Stalinin edustajaksi VKP(b):n XII edustajakokoukseen.
- Huhtikuun 17–25.** J. V. Stalin osallistuu VKP(b):n XII edustajakokoukseen.
- Huhtikuun 17.** VKP(b):n XII edustajakokous valitsee J. V. Stalinin edustajakokouksen puhemiehistöön.
- J. V. Stalin tekee VKP(b):n XII edustajakokouksessa VKP(b):n Keskuskomitean organisatorisen toimintaselostuksen.
- Huhtikuun 19.** J. V. Stalin esittää VKP(b):n XII edustajakokouksessa loppulausunnan VKP(b):n Keskuskomitean organisatoriseen toimintaselostukseen.
- Huhtikuun 23.** J. V. Stalin tekee VKP(b):n XII edustajakokouksessa alustuksen „Kansallisista seikoista puolue- ja valtiorakennustyössä“.

- Huhtikuun 24.** VKP(b):n XII edustajakokous valitsee J. V. Stalinin puolueen Keskuskomitean jäseneksi.
- Huhtikuun 25.** J. V. Stalin johtaa VKP(b):n XII edustajakokouksen kansallisuusjaoston työtä ja puhuu jaostossa Neuvostoliiton Perustuslain kysymyksistä.
- J. V. Stalin esittää VKP(b):n XII edustajakokouksessa loppulausunnon alustukseen „Kansallisista seikoista puolue- ja valtiorakennustyössä“.
- Huhtikuun 26.** VKP(b):n Keskuskomitean täysistunto valitsee J. V. Stalinin Politbyroon ja Orgbyroon jäseneksi, edustajaksi Keskuskontrollikomiteaan ja vahvistaa hänet puolueen Keskuskomitean pääsihteeriksi.
- Toukokuun 6.** „Pravda“ lehden 99. numerossa julkaistiin J. V. Stalinin artikkeli „Lehdistö kollektiivisena organisaattorina“.
- Toukokuun 10.** „Pravda“ lehden 102. numerossa julkaistiin J. V. Stalinin artikkeli „Mitä etemmäksi metsään...“.
- Toukokuun 24.** VKP(b):n Keskuskomitean Politbyroo vahvistaa J. V. Stalinin VSFNT:n edustajana Neuvostoliiton Toimeenpanevan Keskuskomitean Puhemiehistön Neuvostoliiton Perustuslakia laativan laajennetun valiokunnan jäseneksi.
- Touko — kesäkuu.** J. V. Stalin osallistuu Neuvostoliiton Toimeenpanevan Keskuskomitean Puhemiehistön Neuvostoliiton Perustuslakia laativan laajennetun valiokunnan työhön.
- Kesäkuun 4.** J. V. Stalin tekee VKP(b):n Keskuskomitean Politbyroon istunnossa tiedoituksen VKP(b):n Keskuskomitean IV neuvottelukokouksen val-

mistelusta kansallisten tasavaltojen ja alueiden vastuunalaisten työntekijäin kanssa. Politbyroo vahvisti J. V. Stalinin esittämän ohjelmaluonnoksen kansallisuuskysymyksestä.

- Kesäkuun 9—12.** J. V. Stalin johtaa VKP(b):n Keskuskomitean IV neuvottelukokousta, joka pidettiin kansallisten tasavaltojen ja alueiden vastuunalaisten työntekijäin kanssa.
- Kesäkuun 10.** J. V. Stalin pitää VKP(b):n Keskuskomitean IV neuvottelukokouksessa kansallisten tasavaltojen ja alueiden vastuunalaisten työntekijäin kanssa puheen oikeistolaisista ja „vasemmistolaisista“ kansallisissa tasavalloissa ja alueilla sekä alustuksen käytännöllisistä toimenpiteistä VKP(b):n XII edustajakokouksen kansallisuuskysymyksestä hyväksymän päätöslauselman käytännössä toteuttamiseksi.
- Kesäkuun 12.** J. V. Stalin esittää VKP(b):n Keskuskomitean IV neuvottelukokouksessa kansallisten tasavaltojen ja alueiden vastuunalaisten työntekijäin kanssa loppulausunnon alustukseen.
- Kesäkuun 14.** J. V. Stalin puhuu Neuvostoliiton Toimeenpanevan Keskuskomitean Puhemiehistön Neuvostoliiton Perustuslakia laativan laajennetun valiokunnan istunnossa yhtenäisestä Neuvostoliiton kansalaisuudesta.
- Kesäkuun 22—23.** J. V. Stalin osallistuu VKP(b):n Keskuskomitean täysistuntoon.
- Kesäkuun 26.** J. V. Stalin tekee VKP(b):n Keskuskomitean täysistunnossa selostuksen Neuvostoliiton Perustuslaista.
- Heinäkuun 8.** „Pravda“ lehden 151. numerossa julkaistiin J. V. Stalinin allekirjoittama VKP(b):n Keskuskomitean vetoamus kaikkien V. I. Leninin kir-

- joittamien kirjelappusten, kirjeiden, kirjoitusten ja muiden asiakirjojen luovuttamisesta Moskovaan järjestettävälle V. I. Lenin Instituutille.
- Heinäkuun 14.** „Pravda“ lehden 156. numerossa julkaistiin J. V. Stalinin ja Toimeenpanevan Keskuskomitean Puhemiehistön muiden jäsenten allekirjoittama vetoamus „Maailman kaikille kansoille ja hallituksille“ Neuvostoliiton Perustuslain vahvistamisen yhteydessä Toimeenpanevan Keskuskomitean sessiassa.
- Syyskuun 23—25.** J. V. Stalin johtaa VKP(b):n Keskuskomitean täysistunnon työtä.
- Lokakuun 25—27.** J. V. Stalin johtaa VKP(b):n Keskuskomitean ja Keskuskontrollikomitean yhdistettyä täysistuntoa, johon osallistui kymmenen puoluejärjestön edustajat.
- Marraskuun 7.** „Pravda“ lehden 253. numerossa julkaistiin J. V. Stalinin artikkeli „Lokakuun vallankumous ja keskikerroksia koskeva kysymys“.
- Marraskuun 10.** J. V. Stalin kirjoitti artikkelin „Työläis- ja talonpoikaisnaisten ensimmäisen edustajakokouksen viisivuotispäivälle“, joka julkaistiin aikakauslehden „Kommunistka“ („Kommunistinainen“) 11. numerossa, marraskuussa 1923.
- Marraskuun 17.** J. V. Stalin pitää puheen Ratsuväkiarmeijan nelivuotispäivälle omistetussa Sota-akatemian juhlaistunnossa.
- Joulukuun 2.** J. V. Stalin tekee VKP(b):n Krasnaja Presnjan piirikomitean laajennetussa kokouksessa selostuksen „Puolueen tehtävistä“.
- Ennen joulukuun 5. päivää.** J. V. Stalin osallistuu VKP(b):n Keskuskomitean alavaliokunnan työhön, joka laati päätöslauselmaluonnosta puoluerakennustyöstä. Pää-

töslauselma hyväksyttiin VKP(b):n Keskuskomitean Politbyroon ja Keskuskontrollikomitean Puhemiehistön yhteisessä istunnossa joulukuun 5 pnä ja julkaistiin „Pravda“ lehden 278. numerossa joulukuun 7 pnä.

- Joulukuun 15.** „Pravda“ lehden 285. numerossa julkaistiin J. V. Stalinin artikkeli „Väittelystä, Rafailista, Preobrazhenskin ja Sapronovin artikkeleista ja Trotskin kirjeestä“ sekä J. V. Stalinin allekirjoittama VKP(b):n Keskuskomitean vetoamus kaikille VKP(b):n järjestöille puolueen sisäistä tilaa koskevan väittelyn johdosta.
- Joulukuun 28.** „Pravda“ lehden 294. numerossa julkaistiin J. V. Stalinin artikkeli „Välttämätön huomautus (Rafailista)“.

SISÄLTÖ

	Sivu
<i>Esipuhe</i>	V
1921	
AVAUSPUHE VSFNT:n TURKKILAIS-TATAARILAI- TEN KANSOJEN KOMMUNISTIEN NEUVOTTELU- KOKOUKSESSA. <i>Tammikuun 1 pnä 1921 (Pöytä- kirjamerkintö)</i>	1
ERIMIELISYYTEMME	4—15
I. Kaksi työläisjoukkoihin suhtautumisen menetel- mää	5
II. Tietoinen demokratismi ja pakollinen „demo- kratismi“	8
PUOLUEEN LÄHIMMISTÄ TEHTÄVISTÄ KANSALLI- SUUSKYSYMYKSEN ALALLA. <i>Puolueen Keskus- komitean vahvistamat teesit VKP(b):n X edustaja- kokoukselle</i>	16—30
I. Kapitalistinen järjestelmä ja kansallisuussorto.	16
II. Neuvostojärjestelmä ja kansallinen vapaus . .	20
III. VKP:n lähimmät tehtävät	24
VKP(b):n X EDUSTAJAKOKOUS <i>maaliskuun 8—16 pnä</i> <i>1921</i>	31—50
1. Alustus puolueen lähimmistä tehtävistä kansal- lisuusksymyksen alalla <i>maaliskuun 10 pnä</i>	33
2. Loppulausunto <i>maaliskuun 10 pnä</i>	46
KIRJE V. I. LENINILLE	51
KANSALLISUUSKYSYMYKSEN ASETTAMISESTA . .	54

TERVEHDYS VUORISTOLAISNAISTEN ENSIMMÄISELLE EDUSTAJAKOKOUKSELLE	63
VENÄLÄISTEN KOMMUNISTIEN POLIITTISESTA STRATEGIASTA JA TAKTIKASTA. <i>Kirjassen suunnitelman luonnos</i>	65—92
I. Termien määrittely ja tutkimuksen aihe	65
II. Historialliset käänneet Venäjän kehityksessä	70
III. Kysymyksiä	76
KOMMUNISMIN PÄIVÄJÄRJESTYKSESSÄ OLEVISTA TEHTÄVISTÄ GRUUSIASSA JA TAKA-KAUKAASIASSA. <i>Selostus Gruusian kommunistisen puolueen Tiflisiin järjestön yleiselle kokoukselle hetnäkuun 6 pnd 1921</i>	93
PUOLUE ENNEN VALLAN VALTAAMISTA JA SEN JÄLKEEN	107
LOKAKUUN VALLANKUMOUS JA VENÄLÄISTEN KOMMUNISTIEN KANSALLISUUSPOLIITIKKA	120
TULEVAISUUDEN NÄKÖALAT	125

1922

„PRAVDALLE“	137
„PRAVDAN“ KYMMENVUOTISPÄIVÄKSI (<i>Muistelmia</i>)	138—143
1. Lenan päivät	138
2. „Pravdan“ perustaminen	139
3. „Pravdan“ organisatorinen merkitys	141
TOVERI LENIN LEPÄÄMÄSSÄ. HUOMIOITA	144
TERVEHDYS PIETARILLE. EDUSTAJAIN NEUVOSTOLLE	148
KYSYMYS RIIPPUMATTOMIEN KANSALLISTEN TASAVALTOJEN YHDISTÄMISESTÄ. „Pravdan“ <i>kirjeenvaihtajalle annettu haastattelu</i>	149
NEUVOSTOTASAVALTOJEN YHDISTÄMISESTÄ. <i>Alustus Neuvostojen X Yleisvenäläisessä edustajakokouksessa joulukuun 26 pnd 1922</i>	156
SOSIALISTISTEN NEUVOSTOTASAVALTOJEN LIITON MUODOSTAMISESTA. <i>Alustus Neuvostoliiton Neuvostojen I edustajakokouksessa joulukuun 30 pnd 1922</i>	168

1923

VENÄLÄISTEN KOMMUNISTIEN STRATEGIAN JA TAKTIKAN KYSYMYKSEEN		172—194
I. Valmistavia käsitteitä		172—186
1. Työväenliikkeen kaksi puolta		172
2. Marxilaisuuden teoria ja ohjelma		174
3. Strategia		175
4. Taktiikka		178
5. Taistelumuodot		181
6. Järjestömuodot		182
7. Tunnus. Toimintaohje		183
II. Strateginen suunnitelma		186—194
1. Historialliset käänneet. Strategiset suunnitelmat		186
2. Ensimmäinen historiallinen käänne ja suunta porvarillisdemokraattiseen vallankumoukseen Venäjällä		187
3. Toinen historiallinen käänne ja suunta proletariaatin diktatuuriin Venäjällä		189
4. Kolmas historiallinen käänne ja suunta Euroopan proletariseen vallankumoukseen		191
KANSALLISET SEIKAT PUOLUE- JA VALTIORAKENNUSTYÖSSÄ. Puolueen Keskuskomitean hyväksymät teesit VKP(b):n XII edustajakokoukselle		195—208
I.		195
II.		206
VKP(b):n XII EDUSTAJAKOKOUS huhtikuun 17—25 pnä 1923		209—303
1. VKP(b):n Keskuskomitean organisatoorinen toimintaselostus huhtikuun 17 pnä		211
2. Loppulausunto Keskuskomitean organisatooriseen toimintaselostukseen huhtikuun 19 pnä.		240
3. Alustus kansallisista seikoista puolue- ja valtiorakennustyössä huhtikuun 23 pnä		255
4. Loppulausunto alustukseen kansallisista seikoista puolue- ja valtiorakennustyössä huhtikuun 25 pnä		286
5. Vastaus päätöslauselmaan tehtyihin korjaus-ehdotuksiin huhtikuun 25 pnä		298
6. Lisäys kansallisuuskysymystä käsitelleen valiokunnan selostukseen huhtikuun 25 pnä		302

LEHDISTÖ KOLLEKTIIVISENA ORGANISAATTORINA.	304
MITÄ ETEMMÄKSI METSÄÄN...	309
VKP(b):n KESKUSKOMITEAN NELJÄS NEUVOTTELUKOKOUS KANSALLISTEN TASAVALTOJEN JA ALUEIDEN VASTUUNALAISTEN TYÖNTEKIJÄIN KANSSA <i>kesäkuun 9—12 pnä 1923</i>	315—369
1. Keskuskomitean Polithyroon hyväksymä ohjelmaluonnos kansallisuuskysymyksestä IV neuvottelukokoukselle	317—325
Puolueyön yleinen linja kansallisuuskysymyksessä	317
Liiton Toimeenpanevan Keskuskomitean toisen kamarin perustamiseen ja Tasavaltojen Liiton Kansankomisariaattien järjestämiseen liittyviä kysymyksiä	319
Toimenpiteet paikallisen väestön työtätekevien aineiden saamiseksi mukaan puolue- ja neuvostorakennustyöhön	321
Toimenpiteet paikallisen väestön kulttuuritason kohottamiseksi	322
Taloudellinen rakennustyö kansallisissa tasavalloissa ja alueilla kansallisten ja elinolojen erikoisuuksien näkökannalta	323
Käytännöllisistä toimenpiteistä kansallisten sotajoukko-osastojen muodostamiseksi	—
Puoluevallistustyön järjestäminen	324
Puolue- ja neuvostotyöntekijälä vallinta XII edustajakokouksen kansallisuuskysymyksestä hyväksymän päätöslauselman käytännössä toteuttamisen kannalta katsoen	325
2. Oikeistolaisista ja „vasemmistolaisista“ kansallisissa tasavalloissa ja alueilla. <i>Puhe neuvottelukokouksen päiväjärjestyksen ensimmäisestä kohdasta: „Sultan-Galijevin asia“.</i> <i>Kesäkuun 10 pnä</i>	326
3. Käytännölliset toimenpiteet puolueen XII edustajakokouksen kansallisuuskysymyksestä hyväksymän päätöslauselman käytännössä toteuttamiseksi. <i>Alustus päiväjärjestyksen toisesta kohdasta kesäkuun 10 pnä</i>	339
4. Loppulausunto <i>kesäkuun 12 pnä</i>	354
5. Vastaus puheisiin <i>kesäkuun 12 pnä</i>	368
LOKAKUUN VALLANKUMOUS JA KESKIKERROKSIA KOSKEVA KYSYMYS	370

TYÖLÄIS- JA TALONPOIKAISNAISTEN ENSIMMÄISEN EDUSTAJAKOKOUKSEN VIISIVUOTISPÄIVÄLLE	377
PUHE SOTA-AKATEMIAN JUHLAISTUNNOSSA marras- kuun 17 p:nä 1923 (<i>Lyhyt sanomalehtiselostus</i>)	381
PUOLUEEN TEHTÄVISTÄ. <i>Selostus VKP(b):n Kras- naja Presnjan piirikomitean laajennetussa ko- kouksessa ryhmäorganisaattorien, väittelyklubin ja puoluesolujen byrojen jäsenten kanssa joulukuun 2 p:nä 1923</i>	383—401
Väittely on merkki puolueen voimasta	383
Väittelyn syyt	385
Puolueen sisäisen elämän puutteellisuudet	386
Puutteellisuuksien syyt	389
Kuinka voidaan poistaa puolueen sisäisen elä- män puutteellisuudet?	392
VÄITTELYSTÄ, RAFAILISTA, PREOBRAZHENSKIN JA SAPRONOVIN ARTIKKELEISTA JA TROTSKIN KIRJEESTÄ	402—420
Väittelystä	402
Rafailista	405
Preobrazhenskin artikkelista	409
Sapronovin artikkelista	412
Trotskin kirjeestä	415
VÄLTTÄMÄTÖN HUOMAUTUS (<i>Rafailista</i>)	421
TERVEHDYS „KOMMUNIST“ LEHDELLE	425
<i>Liitteitä</i>	426—433
<i>Liite № 1.</i> Julistus Sosialististen Neuvostotasa- valtojen Liiton muodostamisesta	426
<i>Liite № 2.</i> Sopimus Sosialististen Neuvostotasa- valtojen Liiton muodostamisesta	428
<i>Huomautuksia</i>	434
<i>Elämäkerrallisia tietoja (1921—1923)</i>	455

Karjalais-Suomalainen SNT
Ministerineuvoston
Poligrafizdatin
Sortavalan kirjapaino

Sortavala, Karjalankatu, 32
